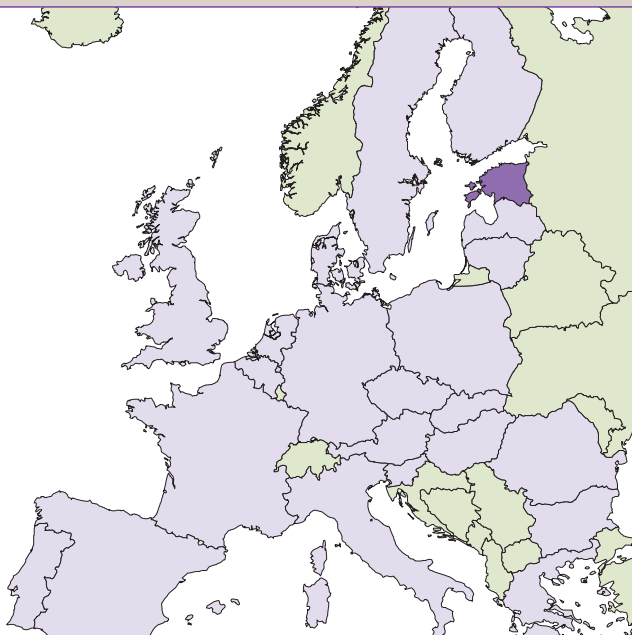

EESTI. ARVE JA FAKTE
2009

Sisukord

- 1 Eesti Vabariik 2
- 2 Loodus 4
- 3 Rahvastik 6
- 4 Kultuur 10
- 5 Rahvatervis 12
- 6 Tööturg 16
- 7 Tööjõukulu ja palk 20
- 8 Sisemajanduse koguprodukt 24
- 9 Rahandus 28
- 10 Väliskaubandus 34
- 11 Tööstus 38
- 12 Põllumajandus 42
- 13 Energeetika 44
- 14 Innovatsioon 46
- 15 Turism 48
- 16 Jäätmed 50
- 17 Kasvuhoonegaasid 52
- 18 Andmeallikad ja veebilehekülgi Eesti kohta 55

Rahvaarv	1 340 300 (1. jaanuar 2009, esialgne)
Pindala	45 227 km ²
Rahaühik	Eesti kroon (1 kroon = 100 senti) Eesti krooni kurss euro suhtes: 1 euro = 15,6466 krooni
Pealinn	Tallinn
Haldusjaotus	15 maakonda, 227 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna ja 194 valda
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (Eestile kuuluv osa 1529 km ²) Võrtsjärv, 271 km ²
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Õhutemperatuur	Aastakeskmine +7,4°C jaanuaris -0,4°C juulis +16,8°C (2008)

Eesti Vabariik on parlamentaarne vabariik. Riigipea on president, kes valitakse ametisse viieks aastaks. Läbi ajaloo on Eestil olnud neli presidenti. Praegune Eesti Vabariigi president on Toomas Hendrik Ilves.

Eesti seadusandlik kogu on ühekojaline, 101-liikmeline parlament — Riigikogu, kes valitakse ametisse neljaks aastaks.

Eesti Vabariik kuulutati välja 24. veebruaril 1918. Sama aasta novembris algas Vabadussõda, mis lõppes 2. veebruaril 1920 Tartu rahulepingu allakirjutamisega. Rahulepinguga tunnustas Nõukogude Venemaa Eesti Vabariigi iseseisvust. 22. septembril 1921 sai Eesti Rahvasteliidu liikmeks.

II maailmasõja käigus kaotas Eesti iseseisvuse, esmalt okupeeris Eestit Nõukogude Liit (1940–1941) ja seejärel natsi Saksamaa (1941–1944). 1944. aasta sügisel liideti Eesti ligi 50 aastaks Nõukogude Liiduga. Aastakümneid kestnud okupatsiooniperiood päädis laulva revolutsiooniga 1988. aastal ning iseseisvuse taastamisega 20. augustil 1991.

Eesti Vabariik on ÜRO liige alates 17. septembrist 1991, NATO liige alates 29. märtsist 2004 ja Euroopa Liidu liige alates 1. maist 2004.

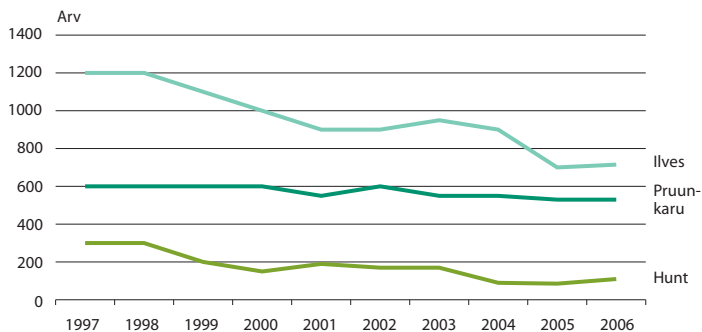
Eesti riigikeel on eesti keel. Rahvuslipp on sinimustvalge trikoloor.

Eesti rahvuslill on rukkilill, rahvuslind suitsupääsuke ja rahuskivi paekivi.

Eesti riigivapil on kolme lövi kujutis.

Loendatud ulukid, 1997–2006

Väikese asustustiheduse tõttu on Eestis säilinud palju looduslikult mitmekesiseid maastikke ja elupaiku. Loodusehuviline leiab siin metsamassiive, soomaastikke, looduslikke heinamaid, rannikumadalikke, väikejärvi ja -jõesid.

Metsaga on kaetud 48% Eestist ehk teisisõnu — metsade all on 2 miljonit hektarit maad (puistud). Männikud ja kaasikud on kõige valdavam metsakooslus, hõlmates vastavalt 36% ja 30% metsast. Kuusikud on leviku poolest kolmandal kohal (16%).

Veidi vähem kui kolmandiku (30%) Eestist hõlmab põllumajandusmaa. Soode alla jääb 5% ning siseveekogude alla 3% Eesti pindalast. Põllumajandustootmisega seotud alad on Eestis viimasel aastakümnel oluliselt vähenenud.

2007. aasta 31. detsembri seisuga oli Eestis 3389 kaitstavat loodusobjekti, sh 5 rahvusparki, 129 looduskaitseala, 149 maastikukaitseala.

Eesti looduses elutseb 64 liiki imetajaid, 222 liiki linde, 5 liiki roomajaid, 11 liiki kahepaikseid ning lisaks mitmesuguseid selgrootute liike. Eesti vetes elutseb kalu 74 liigist.

Jahilukite arvukus on püsinud Eestis kõrge — 2007. aastal loendati 63 000 metskitse, 21 000 metssiga, 19 400 kobrast, 11 000 põtra ja 2200 punahirve. Eestis on ka hundi, ilvese ja pruunkaru populatsioonid elujõulised, mõnel pool Euroopas on need liigid suur haruldus. Hinnanguliselt elab Eesti metsades 130 hunti, 760 ilvest ja 620 pruunkaru.

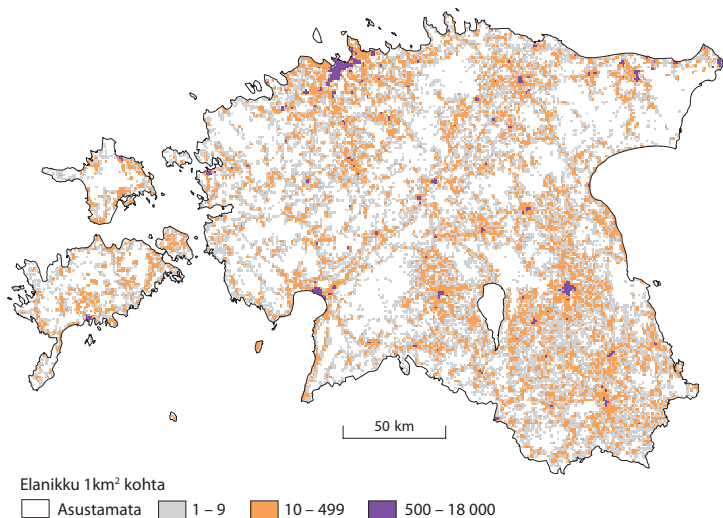
Maavarade kaevandamine on aasta-aastalt suurenenud. Eesti kõige kaevandatavamat maavara — põlevkivi — toodeti 2007. aastal 28% ehk 3 miljonit tonni rohkem kui 1998. aastal.

Maavarad, 2007

	Toodang	Varu
Põlevkivi, tuhat tonni	13 992,2	4 868 720,0
Liiv, tuhat m ³	3 440,1	804 680,9
Lubjakivi, tuhat m ³	3 356,1	943 391,3
Kruus, tuhat m ³	1 835,8	124 599,9
Turvas, tuhat tonni	900,8	1 600 145,7
Dolomiit, tuhat m ³	569,2	341 026,8
Savi, tuhat m ³	265,9	298 119,1
Meremuda, tuhat tonni	0,4	3 022,7
Fosforiit, tuhat tonni	-	2 935 735,0
Kristalliinne ehituskivi, tuhat m ³	-	2 968 994,0

Rahvastiku asustustihedus, 31. märts 2000

1. jaanuaril 2008 elas Eestis 1,34 miljonit inimest. Eestist väiksema rahvaarvuga riike on Euroopa Liidus vaid kolm. Rahvaarv on kahanev, negatiivne on nii loomulik iive kui ka rändeiive. Positiivne nähtus on sündide arvu väike kasvutrend viimastel aastatel.

Eesti on hõreda asustusega maa. Ruutkilomeetril elab ligikaudu 31 inimest. Rahvastikutihedus on lähedane Ameerika Ühendriikide rahvastikutihedusele. Euroopa Liidus on Eestist hõredamalt asustatud vaid kaks riiki. Pealinnas Tallinnas elab ligikaudu 30% rahvastikust, pealinna piirkonnas 40% rahvastikust.

Kaks kolmandikku Eesti rahvastikust on eestlased. Enamik muust rahvusest Eesti elanikke on venelased. Muude rahvuste osatähtsus on piirkonniti väga erinev. Üle 80% Eesti mitte-eestlastest elab kahes maakonnas — Harju maakonnas ja Ida-Viru maakonnas. Ida-Viru maakonnas on mitte-eestlaste osatähtsus kogurahvastikus ca 80% ja Tallinnas ca 45%.

Eesti rahvastiku vanuskoosseis on muutumas. Nii on demograafiline tööturusurve indeks langenud Eestis alla ühe, mis tähendab, et lähitulevikus lahkub Eesti tööturult demograafiliste protsesside tulemusena rohkem inimesi kui sinna juurde tuleb. Ülalpeetavate määr oli aastatel 1998–2006 langustrendis, kuid tõusis 2007. aastal ja rahvastikuprognosile tuginedes võib eeldada, et see on ülalpeetavate määra tõusutrendi alguspunkt. Ülalpeetavate määra langus sai Eestis võimalikuks tänu noorte arvu vähenemisele: 1998. aastal oli ülalpeetavate määr Eestis 51,6 (0–14-aastaste osa selles 29,5 ning 65-aastaste ja vanemate osa 22,0); 2006. aastal, kui ülalpeetavate määr oli Eestis kümnendi madalaim, olid vastavad näitajad 46,6, 22,1 ja 24,5.

MÕISTED

Demograafiline tööturusurve indeks = 5–14-aastased / 55–64-aastased

Ülalpeetavate määr = ((0–14-aastased + 65-aastased ja vanemad) / 15–64-aastased)*100

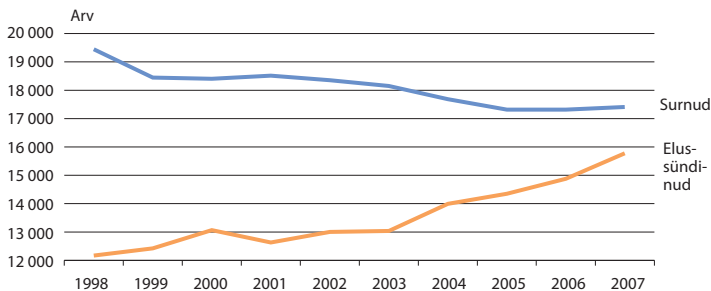
Rahvastik, 1. jaanuar 2008

	Kokku	Mehed	Naised
Rahvaarv	1 340 935	617 410	723 525
0–14	198 703	102 244	96 459
15–64	911 590	438 810	472 780
65+	230 469	76 284	154 185
vanus teadmata	173	72	101
eestlased	920 885	429 271	491 614
venelased	343 568	152 713	190 855
muud rahvused	76 482	35 426	41 056
linnaliste asulate rahvastik	930 936	418 806	512 130
maa-asulate rahvastik	409 999	198 604	211 395
Oodatav eluiga sünnimomendil, 2007	73,0	67,1	78,7
Rahvastik, %			
0–14	14,8	16,6	13,3
15–64	68,0	71,1	65,3
65+	17,2	12,4	21,3
eestlased	68,7	69,5	67,9
venelased	25,6	24,7	26,4
muud rahvused	5,7	5,7	5,7
linnaliste asulate rahvastik	69,4	67,8	70,8
maa-asulate rahvastik	30,6	32,2	29,2

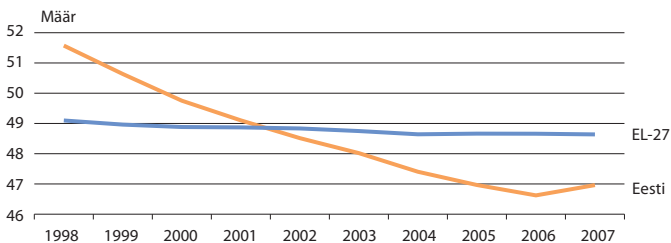
Rahvastikusündmused, 2007

	Kokku	Mehed	Naised
Elussündinud	15 775	8 100	7 675
Surnud	17 409	8 985	8 424
Sisseränne	3 741	2 093	1 648
Väljaränne	4 384	2 080	2 304

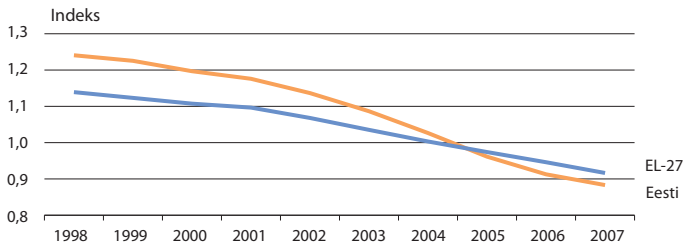
Elusündinud ja surnud, 1998–2007

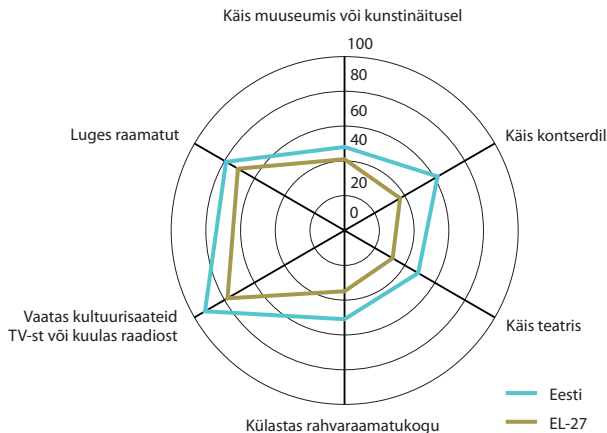
Ülalpeetavate määr Eestis ja Euroopa Liidus, 1998–2007

Demograafiline tööturusurve indeks Eestis ja Euroopa Liidus, 1998–2007

Elanike kultuurielus osalemine Eestis ja Euroopa Liidus, 2007 (vähemalt korra viimase 12 kuu jooksul, % vastanutest)

Kultuuriasutused ja nende külastajate arv, 2007

	Arv	Külastajad, tuhat
Muuseumid	210	2 069
koduloomuuseumid	79	404
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	50	593
kunstimuuseumid	17	355
Rahvaraamatukogud	566	381
Eriala- ja teadusraamatukogud	55	203
Riiklikud ja linnateatrid	12	812
Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavad teatrid	30	1 011

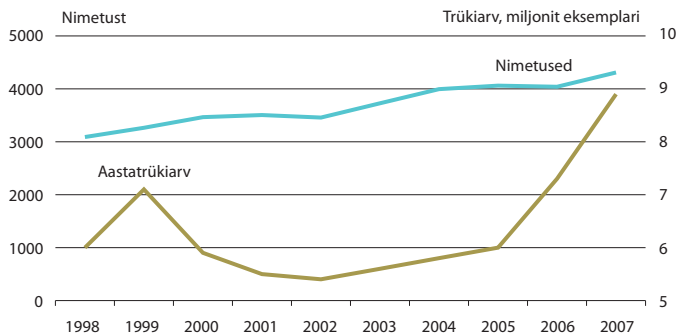
Eesti rahvas armastab laulda ja tantsida, seda nii rasketel aegadel kui ka kergematel päevadel. Unikaalsed on Eesti laulupeod. Esimene üldlaulupidu toimus 1869. aastal Tartus. Üldlaulupidude traditsiooni toel sündis Eestis 1988. aastal laulev revolutsioon, kui mitusada tuhat inimest kogunes Tallinna lauluväljakule esitama poliitilisi nõudmisi ning kuulama ja laulma isamaalisi laule. Nüüd toimuvad üldlaulupeod iga viie aasta tagant ja neis osaleb üle 20 000 esineja. 2003. aastal otsustas UNESCO võtta kolme Balti riigi laulupidude traditsiooni oma suulise ja vaimse pärandi meistriteoste nimistusse.

Eurobaromeetri uuringud kinnitavad, et Eesti elanikele meeldib käia teatris ja kontserdil. 2007. aastal ületas teatrikülastuste arv miljoni piiri.

Eestis armastatakse lugeda. Rahvaraamatukogude lugejad laenusid 2007. aastal keskmiselt 27 raamatut või muud teavikut.

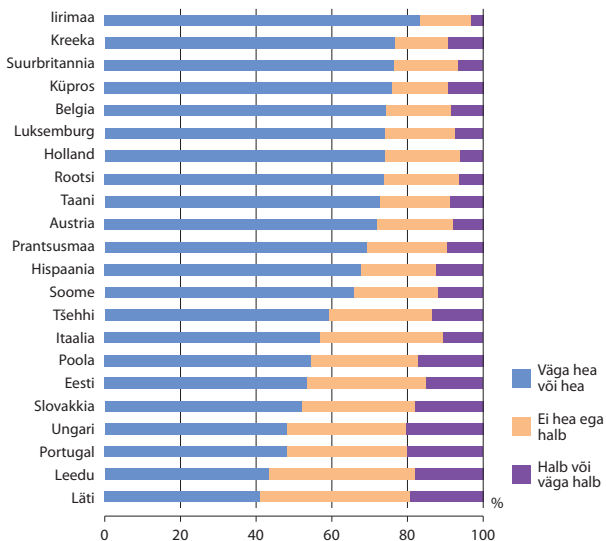
2007. aastal trükiti iga Eesti elaniku kohta 7 raamatut. Lasteraamatute nimetuste arv lähenes 600-le ja neid trükiti kokku 1,3 miljonit.

Raamatud ja brošüürid, 1998–2007

Elanike hinnang oma tervisele Euroopa Liidus, 2006

Viimase kümne aasta jooksul on rahvatervise üks olulisemaid näitajaid — oodatav eluiga — olnud Eestis nii meeste kui ka naiste puhul positiivse trendiga. Oodatav eluiga sünnimomendil on pikenenud enam kui kolme aasta võrra. 2007. aastal oli see meestel 67,1 ja naistel 78,7 aastat. Vaatamata piknemisele on Eesti elanike eluiga lühem kui enamikus Euroopa Liidu riikides. Naised elavad kõigis Euroopa Liidu riikides vanemaks kui mehed, kuid naiste ja meeste oodatava eluea erinevus on Eestis üks suuremaid.

Rahva terviseseisundi hindamisel on oluline näitaja ka tervena elatud eluaastad. Statistika põhjal elavad mehed Eestis puudeta 49 aastat ja naised 54 aastat. Võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on see näitaja üks madalamaid. 16-aastaste ja vanemate Eesti elanike enesehinnangute järgi on neist 11%-l (meeste puhul 9%-l, naiste puhul 13%-l) igapäevategevus terviseprobleemide tõttu oluliselt piiratud. Vaid veidi enam kui pooled täiskasvanud Eesti elanikud hindavad oma terviseseisundit väga heaks või heaks (meestest 55%, naistest 52%).

Nii nagu arenenud maades on ka Eestis sagedaim surmapõhjus vereringeelundite haigused. Suremus vereringehaigustesse on viimasel kümnendil vähenenud, kuid need haigused põhjustavad endiselt ligi poole kõikidest surmajuhtudest. Surmapõhjustest teisel kohal on kasvajakasvaja ning kolmandal õnnetusjuhtumid. Viimastel aastatel on õnnetusjuhtumitest tingitud surmade osatähtsus meestel märgatavalt vähenenud.

Rahva tervise ja riigi tervishoiukorralduse üldist taset iseloomustab imikusuremuskordaja, mis on Eestis langeva trendiga. Euroopa Liiduga 2004. aastal ja hiljem liitunud riikide hulgas on imikusuremus Eestis üks väiksemaid.

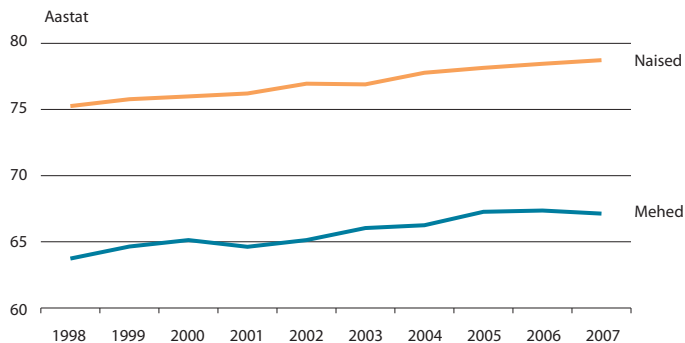
MÕISTED

Oodatav eluiga (keskmine eluiga) — mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus jääks samaks nagu vaadeldaval aastal.

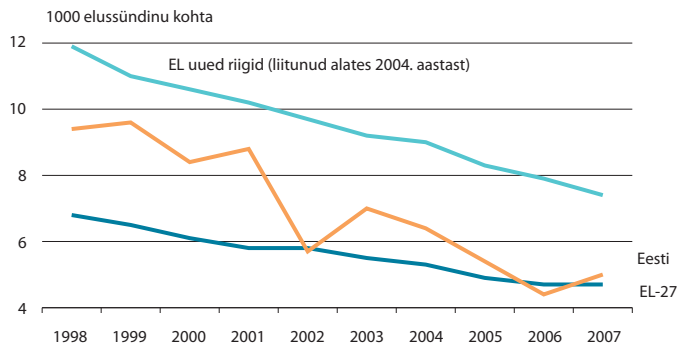
Imikusuremuskordaja — alla aastaste laste surmade arv 1000 elussündinu kohta.

Standarditud suremuskordaja — rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, millega kõrvaldatakse rahvastiku soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju.

Oodatav eluiga sünnimomendil, 1998–2007

Imikusurmad 1000 elussündinu kohta Eestis ja Euroopa Liidus, 1998–2007

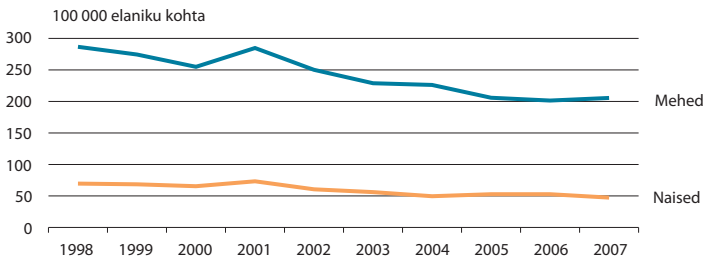
Surmapõhjused Eestis ja Euroopa Liidus, 2006

(standarditud suremuskordaja 100 000 elaniku kohta)

Kokku	Eesti	EL-27
Kõik põhjused	975,4	648,1
Vereringeelundite haigused	485,0	250,4
Kasvajad	201,7	180,3
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad	112,6	40,4
Hingamiselundite haigused	28,6	45,7
Mehed		
Kõik põhjused	1 450,4	827,4
Vereringeelundite haigused	688,8	306,8
Kasvajad	305,9	238,6
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad	197,8	60,8
Hingamiselundite haigused	56,0	65,3
Naised		
Kõik põhjused	669,3	503,6
Vereringeelundite haigused	360,3	203,4
Kasvajad	145,9	137,5
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad	43,4	21,3
Hingamiselundite haigused	12,6	33,1

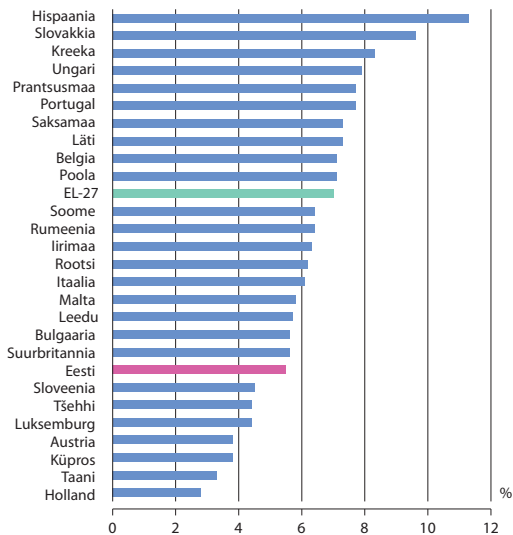
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad, 1998–2007

(suremus 100 000 elaniku kohta)

Töötuse määr Euroopa Liidus, 2008^a

^a Kreeka, Rumeenia ja Itaalia puhul 2007. aasta andmed.

Eesti eelmise sajandi 90ndate aastate tööturgu iseloomustas tööhõive määra pidev langus ja töötuse määra pidev tõus. Aastaks 2000 oli 15–64-aastaste tööhõive määr Eestis langenud 60,7%ni ja 15–74-aastaste töötuse määr tõusnud 13,6%ni. Alates 2001. aastast need protsessid pöördusid: tööhõive määr hakkas tõusma ja töötuse määr langema. 2008. aastaks oli 15–64-aastaste tööhõive määr Eestis tõusnud 69,5%ni, Lissaboni strateegias 2010. aastaks püstitatud eesmärgist lahutab Eestit veel vaid 0,5 protsendipunkti. Naiste tööhõive määra poolest on Eesti Lissaboni strateegias püstitatud eesmärgi 6,3 protsendipunktiga juba ületanud. Tunduvalt on Eestis ületatud Lissaboni strateegias seatud eesmärk vanemaaliste hõive osas: strateegia näeb ette 55–64-aastaste 50-protsendise tööhõive määra, Eestis oli see näitaja 2008. aastal 62,2%.

15–74-aastaste aastakeskmise töötuse määr oli 2008. aastal Eestis 5,5%. Euroopa Liidu keskmisega võrreldes oli see näitaja märkimisväärselt madalam. 2007. aastal oli Eesti tööturul probleemiks mitte tööpuudus, vaid hoopis tööjõupuudus: paljud ettevõtted ei leidnud tegevuse arendamiseks vajalikku tööjõudu. Ülemaailmne finants- ja majanduskriis tõi siin Eestisse negatiivse muutuse: 2008. aasta lõpust on tööpuudus Eestis taas probleemiks.

Koos tööhõive määra kasvuga on Eestis kasvanud ka hõivatute koguarv: võrreldes 1999. aastaga kasvas hõivatute arv 2008. aastaks 13,3%. Enamik Eesti hõivatutest töötab tertsiaarsektoris. 2008. aastal töötas 656 500 Eesti hõivatust tertsiaarsektoris 398 800. Primaarsektoris töötas 25 300 inimest ja sekundaarsektoris 232 400 inimest. Sektorite vahekorda jälgides võib rääkida primaarsektoris hõivatute osatähtsuse pidevast vähenemisest viimase kümne aasta jooksul: 1999. aastal töötas primaarsektoris 8,1% hõivatute koguarvust ja 2008. aastal 3,9%.

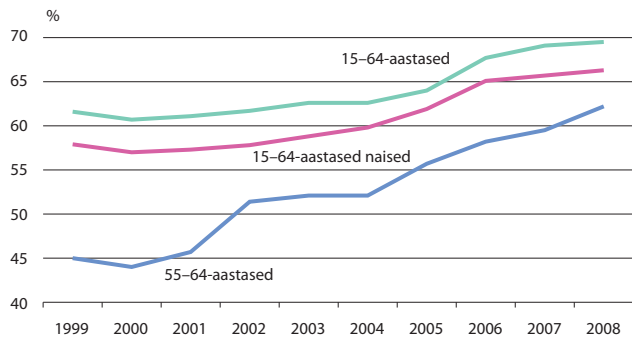
MÕISTED

Primaarsektor — põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalapüük

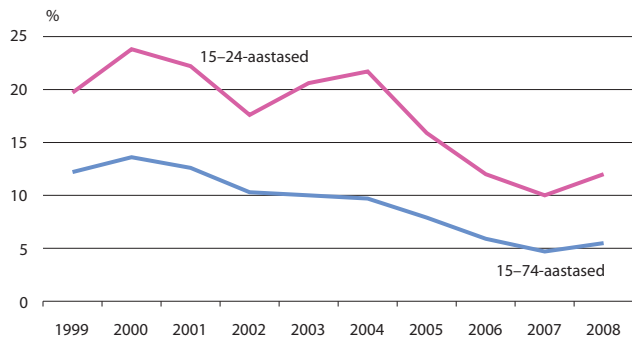
Sekundaarsektor — mäetööstus, töötlev tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus, ehitus

Tertsiaarsektor — teenindav sektor

Tööhõive määr, 1999–2008

Töötuse määr, 1999–2008

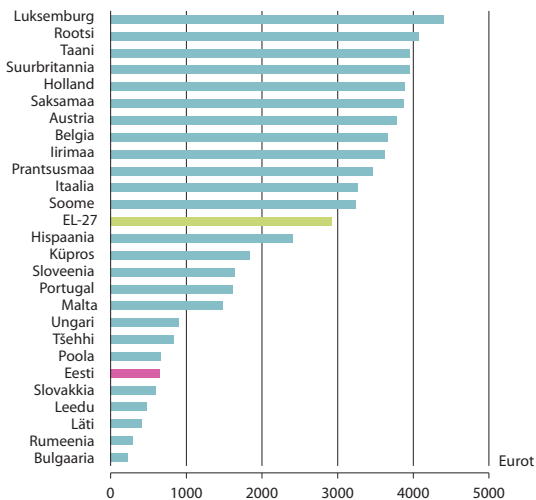

15–74-aastaste hõiveseisund, 2008

	Kokku	Mehed	Naised
15–74-aastased kokku, tuhat	1 042,8	487,9	554,9
Tööjõud, tuhat	694,9	351,2	343,7
hõivatud, tuhat	656,5	330,9	325,6
primaarsektor	25,3	17,6	7,7
sekundaarsektor	232,4	159,7	72,8
tertsiaarsektor	398,8	153,7	245,1
linnaline asula	471,0	233,4	237,6
maa-asula	185,5	97,5	88,0
avalik sektor	155,5	50,8	104,7
erasektor	501,0	280,1	220,9
eestlased	444,0	223,0	221,0
mitte-eestlased	212,6	108,0	104,6
töötud, tuhat	38,4	20,2	18,1
vähem kui 6 kuud	20,3	10,0	10,3
6–11 kuud	6,2	3,1	3,1
12 kuud või rohkem	11,8	7,2	4,7
Mitteaktiivsed, tuhat	347,9	136,7	211,2
õppimas	109,0	52,8	56,2
haiged või vigastusega	51,2	28,0	23,2
hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest	40,8	1,8	39,0
pensionialised	132,6	44,6	88,0
heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	5,5	3,4	2,1
muu põhjus	8,7	6,0	2,7
Tööjõus osalemise määr, %	66,6	72,0	61,9
Tööhõive määr, %	63,0	67,8	58,7
Töötuse määr, %	5,5	5,8	5,3

Keskmine tööjõukulu töötaja kohta kuus Euroopa Liidus, 2004^a

^a Hõlmatud on EMTAK 2003 tegevusalad C–O, ilma avaliku halduse ja riigikaitse ning kohustusliku sotsiaalkindlustusega.

2004. aasta üleeuroopalise tööjõukulude uuringu tulemustest selgub, et Eesti tööjõukulu töötaja kohta oli 4,5 korda väiksem Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmisest. Otsesed kulud hõlmasid 2004. aastal tööjõukulust 73,3% ja kaudsed kulud 26,7%. Tegevusala järgi jäi 2004. aastal kõige suurem osa tööjõukulust (22,1%) töötleva tööstuse arvele ja kõige väiksem osa (0,1%) kalapüügi arvele. Seda uuringut korraldatakse kord nelja aasta jooksul.

Statistikaameti kvartaliuuringu andmetel kasvas 2007. aastaks tööjõukulu töötaja kohta kuus võrreldes 2002. aastaga 1,8 korda.

Tööjõukulu üks komponente on palgatöötaja brutokuupalk. Võrreldes 1998. aastaga kasvas keskmine brutopalk kümne aasta jooksul 2,8 korda. Enim tõusis keskmine brutopalk põllumajanduses ja jahinduses (3,5 korda), kõige vähem elektrienergia-, gaasi- ja veevarustuses (2,3 korda).

Eesti majanduse jaoks oli keeruline 1998. aasta. Palgatõusule avaldas see mõju 1999. aastal, tuues kaasa selle aeglustumise. Järgmine palgatõusu aeglustumine oli aastatel 2003–2004, mis on seletatav Eesti liitumisega Euroopa Liiduga ja erasektori ettevaatlikkusega otseste tööjõukulude suurendamisel. 2006. aastal algas taas kiire palgatõus.

Keskmine brutopalk suurenes 2007. aastal eelmise aastaga võrreldes kõige rohkem kalapüügi tegevusalal (29,6%), kõige vähem aga kinnisvara, rentimise ja äritegevuse tegevusalal (7,1%).

Aastatel 1998–2003 jäi reaalpalga muutus, milles on tarbijahinnaindeksi muutuse mõju arvesse võetud, 6–8% piiresse. Sel ajavahemikul oli reaalpalga kasv suhteliselt stabiilne. 2004. aastal reaalpalga kasv aeglustus. Alates 2006. aastast algas reaalpalga kiire kasv, mida mõjutas peamiselt brutopalgala muutus.

MÕISTED

Tööjõukulu — kulutused, mida tööandja teeb töötajatele

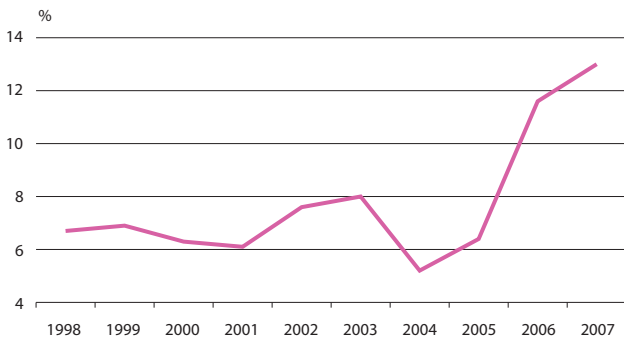
Otsesed tööjõukulud — tasu tegelikult töötatud aja eest, tasu mittetöötatud aja eest ja mitterahaline tasu

Kaudsed tööjõukulud — kohustuslikud, leppekohased ja vabatahtlikud sotsiaalkindlustusmaksed, hüvitised ja sotsiaaltoetused, tööalase koolituse kulud, tööjõu värbamise ja tööriietuse kulud

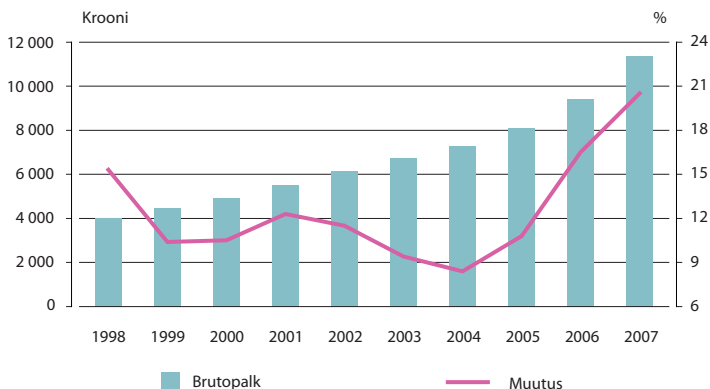
Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2007

Tegevusala	Bruto- kuupalk, krooni	Tööjõu- kulu, krooni	Muutus võrreldes eelmise aastaga, %	
			bruto- kuupalk	tööjõu- kulu
Põllumajandus ja jahindus	8 609	11 497	26,4	26,1
Metsamajandus	11 014	14 756	21,0	21,0
Kalapüük	9 212	12 331	29,6	29,3
Mäetööstus	12 920	17 376	28,3	26,7
Töötlev tööstus	10 651	14 316	20,4	20,4
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	12 560	17 153	20,9	20,7
Ehitus	13 020	17 434	29,2	29,2
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinate remont	10 961	14 734	20,3	20,2
Hotellid ja restoranid	7 146	9 541	16,2	15,8
Veondus, laondus ja side	12 545	16 982	23,9	24,5
Finantsvahendus	21 205	29 174	25,4	24,8
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	12 248	16 425	7,1	7,1
Avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus	14 301	19 254	24,6	24,6
Haridus	9 393	12 585	18,2	18,2
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	11 051	14 768	22,4	22,4
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	9 556	12 829	21,5	21,8
KOKKU	11 336	15 240	20,5	20,5

Reaalpalka muutus võrreldes eelmise aastaga, 1998–2007

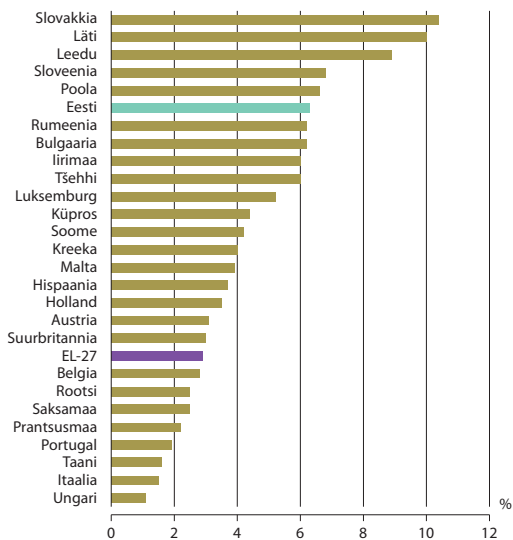

Keskmine brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 1998–2007

SKP reaalkasv Euroopa Liidus, 2007

Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas alates 2000. aastast väga kiiresti. 2006. aastal ulatus SKP kasv üle 10%. 2007. aastal aeglustus SKP reaalkasv võrreldes eelmise aastaga 6,3%-ni. 2008. aastal asendus majanduskasv langusega.

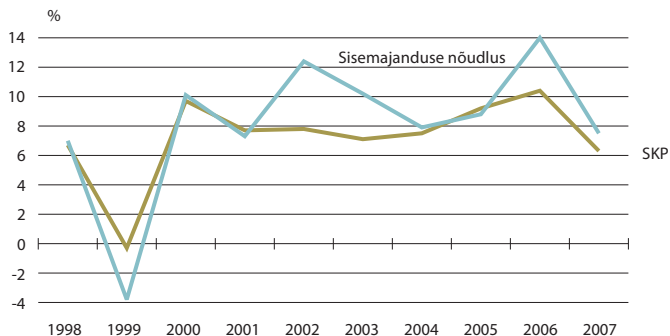
SKP kasv aeglustus 2007. aastal peamiselt sisemajanduse nõudluse ning kaupade ja teenuste ekspordi kasvu aeglustumise tõttu. Sisemajanduse nõudluse kasvu aeglustumist mõjutas eelkõige see, et aasta teisel poolel aeglustus järsult kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste kasv ja kapitali kogumahutuse kasv põhivarasse. Enim mõjutas kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste kasvu aeglustumist oluliselt aeglasemalt kasvanud kulutused eluasemele ja transpordile.

Kapitali kogumahutus suurenes 2007. aastal vaid 4,8%, mis on 14,7 protsendipunkti võrra vähem kui 2006. aastal. Põhivarasse tehtud kapitali kogumahutuse kasvu järsku aeglustumist mõjutas oluliselt kinnisvaraettevõtete investeeeringute vähenemine, samuti töötleva tööstuse ettevõtete investeeeringute kasvu aeglustumine.

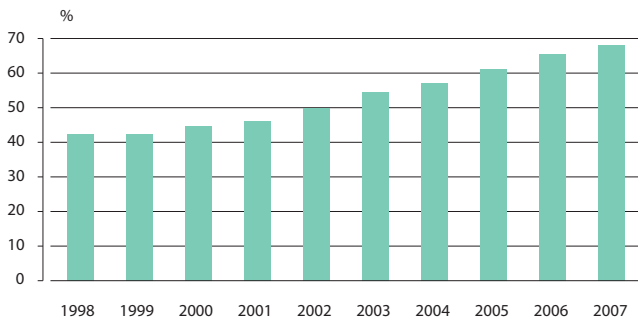
2007. aastal eksport püsivhindades ei kasvanud ja impordi kasv võrreldes eelmise aastaga aeglustus järsult 4,2%-ni. Samas netoeksporti puudujääk SKP suhtes mõnevõrra vähenes. Ekspordi aastakasvu aeglustumist mõjutas kõige enam kahe suurima tootegrupi, mineraalsete toodete ning masinate ja seadmete, väljveo vähenemine.

Sisemajanduse nõudluse ja ekspordi kasvu aeglustumine pidurdas omakorda ettevõtete sektori lisandväärtuse suurenemist ning seda enamikel tegevusaladel. Kõige rohkem mõjutas kasvu aeglustumist töötleva tööstuse, ehituse, hulgi- ja jaekaubanduse ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse tegevusalade lisandväärtuse kasvu aeglustumine. Lisandväärtus kasvas kiiremini vaid kalapüügi, mäetööstuse ning avaliku halduse ja riigikaitse tegevusalal, kuid nende mõju SKP-le on väike.

SKP ja sisemajanduse nõudluse reaalkasv, 1998–2007

Eesti SKP elaniku kohta ostujõu standardi järgi (EL-27=100), 1998–2007

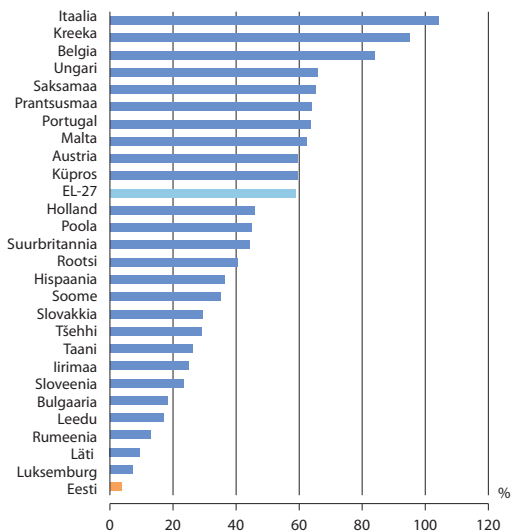

SKP tegevusala järgi ja tarbimise komponendid, 2007

	Jooksev- hinnad, miljonit krooni	Reaal- kasv, %
Põllumajandus ja jahindus	3 312,8	-12,0
Metsamajandus	2 060,6	-10,5
Kalapüük	388,2	8,1
Mäetööstus	2 126,5	11,9
Töötlev tööstus	36 506,0	9,0
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	5 517,3	-3,3
Ehitus	18 952,1	10,0
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	29 876,8	6,3
Hotellid ja restoranid	3 481,0	6,0
Veondus, laondus ja side	22 622,4	6,5
Finantsvahendus	8 485,7	18,4
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	39 956,0	2,5
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	11 605,9	2,9
Haridus	9 059,1	1,4
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	6 756,2	4,7
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	7 016,1	5,8
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	207 722,9	5,6
Neto-tootemaksud	31 206,0	11,4
SKP TURUHINDADES	238 928,9	6,3
Tarbimise komponendid		
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	128 532,7	7,8
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	41 154,3	3,9
Kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	3 262,6	9,9
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	77 569,7	4,8
Varude muutus	12 969,4	..
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	263 488,6	7,5
Kaupade ja teenuste eksport	177 729,9	0,0
Kaupade ja teenuste import	203 740,9	4,2

Valitsemissektori võla osatähtsus SKP-s Euroopa Liidus, 2007

Esialgsetel andmetel olid Eesti 2008. aasta riigieelarve tulud ja kulud vastavalt 84,9 ja 90,1 miljardit krooni. Võrreldes 2007. aastaga kasvasid tulud 3,5% ja kulud 18,5%. Viimati ületasid kulud tulusid 2000. aastal.

2008. aastal vähenes esimest korda viimase kümne aasta jooksul seni kasvutrendi näidanud käibemaksu laekumine riigieelarvesse. Seejuures jäi oodatust väiksemaks impordilt laekuv käibemaks. Tulumaksu laekus esialgsetel andmetel 8,5 miljardit krooni, mis on 103,6% eelarve ja lisaelarvega aastaks planeeritud summast.

Aktiivsemaks laekus aasta lõpuks kokku ligi 9 miljardit krooni, mis on 9,5% võrra rohkem eelmise aasta laekumisest.

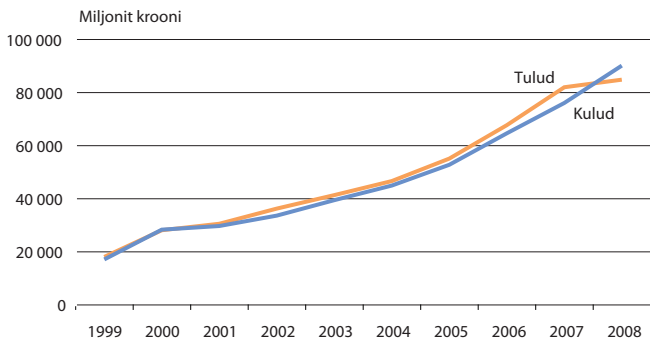
2008. aasta kaheteistkümne kuuga laekus sotsiaalkindlustusmaksleid 31,3 miljardit krooni. Kui alates 2004. aastast oli sotsiaalkindlustusmaksete keskmine kasvutempo 17,7%, siis 2008. aastal kasvutempo langes 14,8%-ni.

Nii nagu varasematel aastatel kulutati ka 2008. aasta lõpu seisuga kõige rohkem sotsiaalsele kaitsele ja üldistele valitsemissektori teenustele: vastavalt 28,3% ja 16,4% kulude kogumahust. Samal ajal kui kulud enamikus tegevusvaldkondades võrreldes 2007. aastaga suurenesid, vähenesid kulud üldistele valitsemissektori teenustele 3,6%.

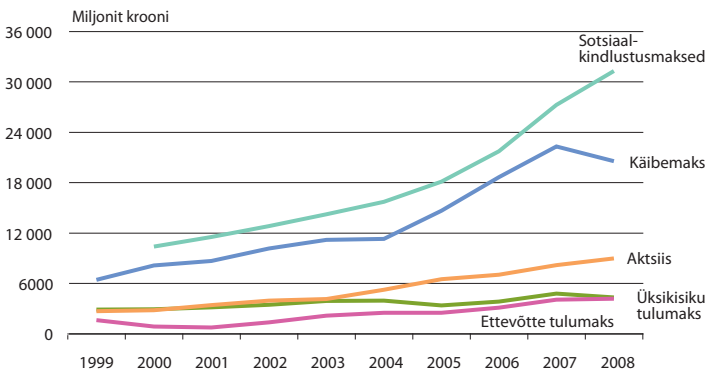
Eestis 2008. aastal tehtud välismaiste otseinvesteeringute puhul olid eelistatumad tegevusalad finantsvahendus, kinnisvara, rentimine ja äritegevus, töötlev tööstus ning hulgi- ja jaekaubandus. Umbes 40% otseinvesteeringutest teevad Rootsi ja 25% Soome investorid.

Välismaal tehtud Eesti otseinvesteeringute positsioon on aasta-aastalt jõudsalt kasvanud. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid 2008. aastal finantsvahenduse ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse tegevusalade esindajad. Eesti investorid eelistavad investeerida peamiselt Balti riikidesse — nii Läti kui ka Leetu on igal aastal paigutatud kolmandik otseinvesteeringutest.

Riigieelarve tulude ja kulude laekumine, 1999–2008^a

Maksude laekumine riigieelarvesse, 1999–2008^a

^a 2008. aasta andmed on esialgsed.

Alates 2000. aastast kajastatakse sotsiaalkindlustusmaksed riigieelarve maksutuludes.

Riigieelarve tulud, 2008

	Eelarve, miljonit krooni ^a	Laekumine, miljonit krooni ^b	Laekumise osakaal kogutuludes, %
Maksud	73 492,3	70 369,2	82,9
sotsiaalkindlustusmaksed	31 555,0	31 299,1	36,9
käibemaks	22 800,0	20 548,0	24,2
aktsiisimaksud	9 760,6	8 971,4	10,6
Kaupade ja teenuste müük	1 786,9	1 781,0	2,1
Toetused	9 876,0	7 424,5	8,7
Muud tulud	4 989,1	5 280,6	6,2
Tulud kokku	90 144,3	84 855,4	100,0

^a Kinnitatud eelarve koos muudatustega.

^b Esialgsed andmed.

Riigieelarve kulud, 2008

	Eelarve, miljonit krooni	Laekumine, miljonit krooni ^a	Laekumise osakaal kogukuludes, %
Üldised valitsussektori teenused	14 935,6	14 768,1	16,4
Riigikaitse	5 268,6	4 828,5	5,4
Avalik kord ja julgeolek	7 478,9	6 524,4	7,2
Majandus	14 663,0	12 499,2	13,9
Keskonnakaitse	2 945,4	2 716,1	3,0
Elamumajandus	80,0	80,0	0,1
Tervishoid	14 063,3	13 715,8	15,2
Vaba aeg, kultuur ja religioon	2 929,9	3 040,8	3,4
Haridus	6 958,2	6 475,9	7,2
Sotsiaalne kaitse	26 096,8	25 463,9	28,3
Kulud kokku ^b	96 339,4	90 112,6	100,0

^a Esialgsed andmed.

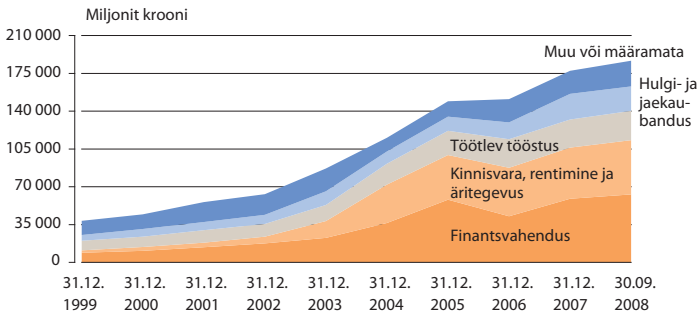
^b Kulude eelarve sisaldab eelmisest aastast ületoodud eelarvet ja lisaelarvet.

Otseinvesteeringute positsioon tegevusala järgi, 30. september 2008

Välisriikide otseinvesteeringud Eestis	Miljonit krooni	Osatähtsus, %
Finantsvahendus	62 958,4	33,7
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	50 137,2	26,9
Töötlev tööstus	27 246,8	14,6
Hulgi- ja jaekaubandus	22 573,0	12,1
Veondus, laondus ja side	9 798,7	5,2
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	4 557,3	2,4
Ehitus	3 311,8	1,8
Muu või määramata	6 071,2	3,3
KOKKU	186 654,5	100,0
Eesti otseinvesteeringud välisriikides		
Finantsvahendus	27 966,6	37,8
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	26 034,5	35,2
Veondus, laondus ja side	8 057,7	10,9
Hulgi- ja jaekaubandus	4 879,8	6,6
Töötlev tööstus	2 896,0	3,9
Ehitus	1 528,5	2,1
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1 361,5	1,8
Muu või määramata	1 253,7	1,7
KOKKU	73 978,4	100,0

Otseinvesteeringute positsioon tegevusala järgi, 1999–2008

Välisriikide otseinvesteeringud Eestis

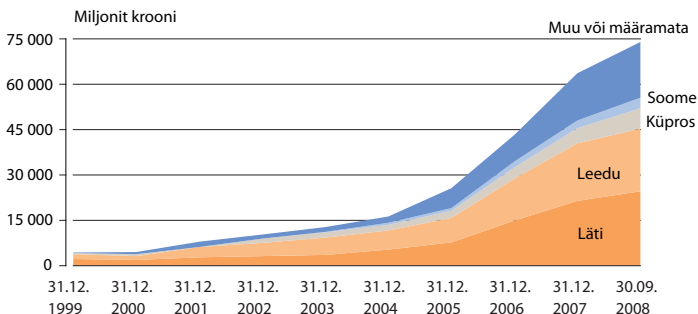

Otseinvesteeringute positsioon riigiti, 30. september 2008

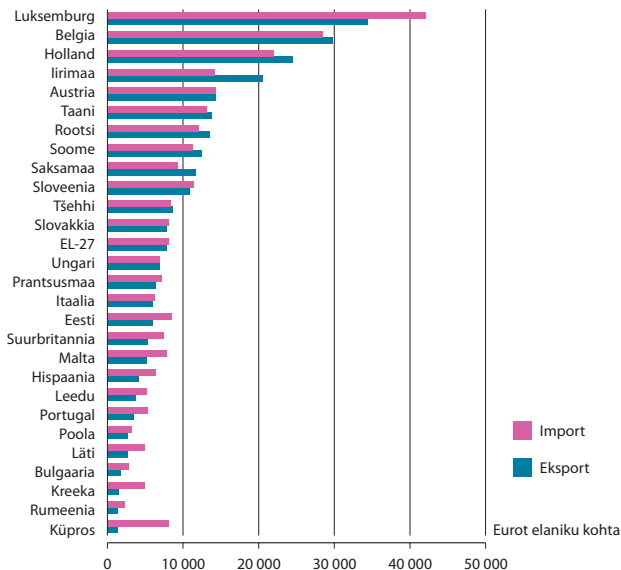
Välisriikide otseinvesteeringud Eestis	Miljonit krooni	Osatähtsus, %
Rootsi	72 781,6	39,0
Soome	46 161,6	24,7
Holland	11 791,2	6,3
Norra	7 340,8	3,9
Taani	5 272,2	2,8
Venemaa	5 031,1	2,7
Suurbritannia	4 048,9	2,2
Muu või määramata	34 227,0	18,3
KOKKU	186 654,5	100,0
Eesti otseinvesteeringud välisriikides		
Läti	24 614,6	33,3
Leedu	20 703,5	28,0
Küpros	6 756,5	9,1
Soome	3 506,2	4,7
Venemaa	3 417,2	4,6
Ukraina	2 898,7	3,9
Itaalia	2 393,2	3,2
Muu või määramata	9 688,5	13,1
KOKKU	73 978,4	100,0

Otseinvesteeringute positsioon riigiti, 1999–2008

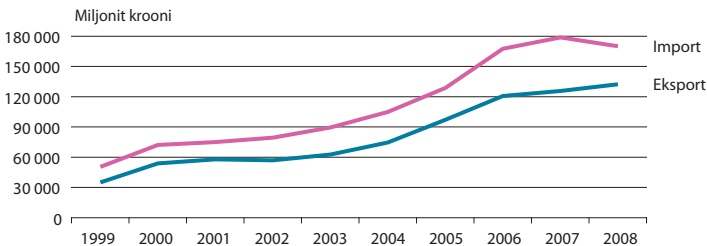
Eesti otseinvesteeringud välisriikides

Eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidus, 2007

Eksport ja import, 1999–2008

2008. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 132,3 miljardi krooni eest ja imporditi Eestisse 170,1 miljardi krooni eest. Varasema aastaga võrreldes kasvas eksport 5%, samal ajal import kahanes 5%.

Väliskaubanduse puudujääk oli 37,8 miljardit krooni, mis oli eelmise aastaga võrreldes 15,2 miljardit krooni ehk 29% väiksem.

2008. aastal eksporditi kaupu 167 riiki ja imporditi 128 riigist.

2008. aastal oli Euroopa Liidu riikide (EL-27) osatähtsus kaupade koguekspordis Eestist 70% ja SRÜ riikide osatähtsus 13%. Peamised sihtriigid olid Soome, Rootsi ja Venemaa. Enim suurenes 2008. aastal võrreldes eelmise aastaga eksport Venemaale (2,7 miljardit krooni).

Euroopa Liidu riikide osatähtsus kaupade koguimpordis oli 80% ja SRÜ riikide osatähtsus 12%. Peamiselt imporditi kaupu Eestisse Soomest, Saksamaalt ja Rootsist. Kõige enam vähenes võrreldes 2007. aastaga import Venemaalt (5,1 miljardit krooni).

Kaubajaotistest eksporditi 2008. aastal enim masinaid ja seadmeid, mis hõlmasid üle viiendiku koguekspordist. Nendele järgnesid metall ja metalltooted ning mineraalsed tooted (sh kütused). Impordis olid esikohal samuti masinad ja seadmed, neile järgnesid transpordivahendid ning metall ja metalltooted.

Suurim puudujääk oli mineraalsete toodete (11,5 miljardit krooni), transpordivahendite (8,1 miljardit krooni) ning masinate ja seadmete (7,7 miljardit krooni) kaubavahetuses. Positiivne bilanss oli puiduga seotud tootegruppide (sh puit, paber, mööbel) kaubavahetuses.

Pärast Eesti ühinemist Euroopa Liiduga 2004. aastal avanes Eesti ettevõtete jaoks juurdepääs ELi ühisturule. Aastail 2004–2006 kasvas nii eksport kui ka import keskmiselt ligi 24% aastas. Alates 2007. aastast hakkas ekspordi ja impordi kasvutempo aeglustuma. Ekspordi kasv oli 2007. aastal vaid 4% ja impordi kasv 7%. 2008. aastal eksport natuke suurenes (5%), aga import vähenes esmakordselt 5 aasta jooksul pärast Euroopa Liiduga ühinemist (5%).

Eesti eksport ja import riigiti, 2008

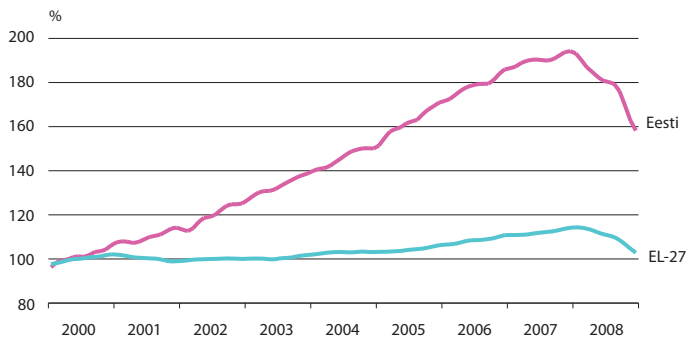
Riik	Miljonit krooni	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	132 271,1	100,0
Soome	24 318,3	18,4
Rootsi	18 345,8	13,9
Venemaa	13 786,1	10,4
Läti	13 172,3	10,0
Leedu	7 575,6	5,7
Saksamaa	6 676,5	5,0
Ameerika Ühendriigid	6 374,7	4,8
Norra	4 380,8	3,3
Taani	4 336,6	3,3
Suurbritannia	3 519,1	2,7
Muud riigid	29 785,3	22,5
IMPORT KOKKU	170 112,3	100,0
Soome	24 200,5	14,2
Saksamaa	22 633,4	13,3
Rootsi	17 018,7	10,0
Läti	15 097,2	8,9
Leedu	15 010,3	8,8
Venemaa	13 024,3	7,7
Poola	7 793,5	4,6
Holland	5 581,2	3,3
Suurbritannia	5 544,3	3,3
Valgevene	4 978,2	2,9
Muud riigid	39 230,7	23,0

Eesti eksport ja import kaubajaotise järgi, 2008

Kaubajaotis kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	Miljonit krooni	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	132 271,1	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	28 881,5	21,8
Metall ja metalltooted (XV)	16 018,8	12,1
Mineraalsed tooted (V)	15 774,4	11,9
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	12 031,3	9,1
Puit ja puittooted (IX)	11 320,3	8,6
Transpordivahendid (XVII)	10 285,3	7,8
Mitmesugused tööstustooted (XX)	9 594,0	7,3
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	7 088,7	5,4
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	5 588,3	4,2
Kummi- ja plasttooted (VII)	4 154,2	3,1
Paber ja pabertooted (X)	3 939,9	3,0
Muu	7 594,4	5,7
IMPORT KOKKU	170 112,3	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	36 598,3	21,5
Mineraalsed tooted (V)	27 269,2	16,0
Transpordivahendid (XVII)	18 383,6	10,8
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	18 177,1	10,7
Metall ja metalltooted (XV)	18 018,6	10,6
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	13 601,3	8,0
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	8 661,7	5,1
Kummi- ja plasttooted (VII)	8 086,5	4,8
Puit ja puittooted (IX)	4 235,5	2,5
Mitmesugused tööstustooted (XX)	3 971,4	2,3
Paber ja pabertooted (X)	3 711,1	2,2
Muu	9 398,0	5,5

**Eesti ja Euroopa Liidu tööstustoodangu trendid,
jaanuar 2000 – detsember 2008 (2000=100)**

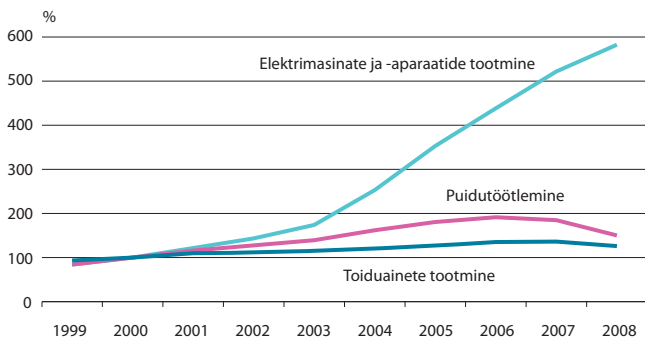

Tööstustoodangu maht kasvas Eestis aastatel 2000–2007 kiiresti, oluliselt kiiremini kui Euroopa Liidus keskmiselt. 2008. aastal asendus kiire kasv veelgi kiirema kahanemisega. Selle põhjuseks oli eelkõige ülemaailmse finants- ja majanduskriisi mõju Eesti majandusele.

2008. aasta üks suuremaid vähenemisi oli puidutööstuses. Ehitusturu languse tõttu vähenes ligi 30% ehitusmaterjalitööstuse toodang. Toodang vähenes ka teises suurema osatähtsusega tööstusharus — toiduainetetööstuses (vähenemine võrreldes 2007. aastaga ligi 8%).

2008. aastal oli ka positiivseid suundumusi: suurenes metalltoodete, keemiatoodete, elektrimasinate ning raadio-, televisiooni- ja sideseadmete tootmine.

Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 1999–2008
(2000=100)

Tööstustoodang tegevusala järgi, 2007

	Toodang, miljonit krooni	Osatähtsus, %
Mäetööstus	3 987	3,1
Töötlev tööstus	118 719	91,2
toiduainete ja jookide tootmine	17 754	13,6
tekstiilitootmine	4 281	3,3
rõivatootmine	2 462	1,9
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	453	0,3
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	18 809	14,5
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	3 020	2,3
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	5 070	3,9
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	5 933	4,6
kummi- ja plasttoodete tootmine	4 995	3,8
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	7 891	6,1
metalli ja metalltoodete tootmine	14 789	11,4
masinate ja seadmete tootmine	4 693	3,6
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	7 056	5,4
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ning -aparatuuri tootmine	4 169	3,2
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	1 810	1,4
transpordivahendite tootmine	5 771	4,4
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	6 894	5,3
muu	2 869	2,2
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	7 455	5,7
KOKKU	130 161	100,0

Ekspordi osatähtsus töötleva tööstuse toodangu müügis, 2007

Kartuli ja teravilja ressurss ja kasutamine, 2007/2008

(tuhat tonni)

	Kartul	Nisu	Oder
Saak	191,8	345,7	362,8
Import	24,4	37,6	34,6
Ressurss/kasutamine	216,2	383,3	397,4
Eksport	0,5	81,7	104,0
Varude muutus	-0,4	-2,1	-0,9
Tarbimine kokku	216,1	303,7	294,3

Liha ressurss ja kasutamine, 2007

(tuhat tonni tapakaalus)

	Liha kokku	Veiseliha	Sealiha
Toodang	73,4	15,9	42,8
Elusloomade import	0,0	0,0	0,0
Liha import	49,9	4,6	22,9
Ressurss/kasutamine	123,3	20,5	65,7
Elusloomade eksport	5,3	0,6	4,7
Liha eksport	18,9	1,0	11,7
Varude muutus	3,5	0,3	1,5
Tarbimine kokku	95,6	18,6	47,8

Piima ja piimatoodete ressurss ja kasutamine, 2007

(tuhat tonni tootekaalus)

	Värske piima tooted kokku	Või	Juust
Toodang	193,5	5,2	32,1
Import	6,7	0,0	2,3
Ressurss/kasutamine	200,2	5,2	34,4
Eksport	7,5	0,2	10,7
Varude muutus	0,4	0,3	-1,5
Tarbimine kokku	192,3	4,7	25,2

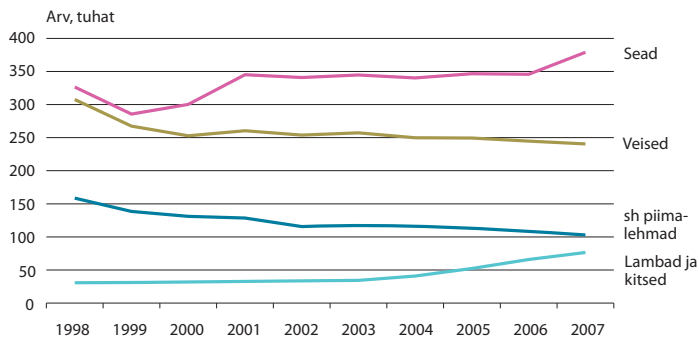
Eelmise sajandi 90ndate aastate esimesel poolel hakkas senise majandussüsteemi ümberkorraldamise tulemusena põllumajandustoodang vähenema. Sellega kaasnes põllumajanduslikus tootmises hõivatud isikute arvu vähenemine, mis on jätkunud kiires tempos ka viimastel aastatel. Turgude avanemine ja globaliseerumine on teravdanud konkurentsi põllumajandussaaduste tootmisel. Põhjapoolse riigina on Eestis põllumajandussaaduste tootmiseks keerulised kliimaolud. Vaatamata kõigele toodetakse kohapeal siiski väga suur osa riigis tarbitavatest toiduainetest.

Kartulivajadus kaetakse põhiliselt omatoodanguga. Impordi osatähtsus on väike, imporditakse nii kartulit kui ka kartulist valmistatud tooteid.

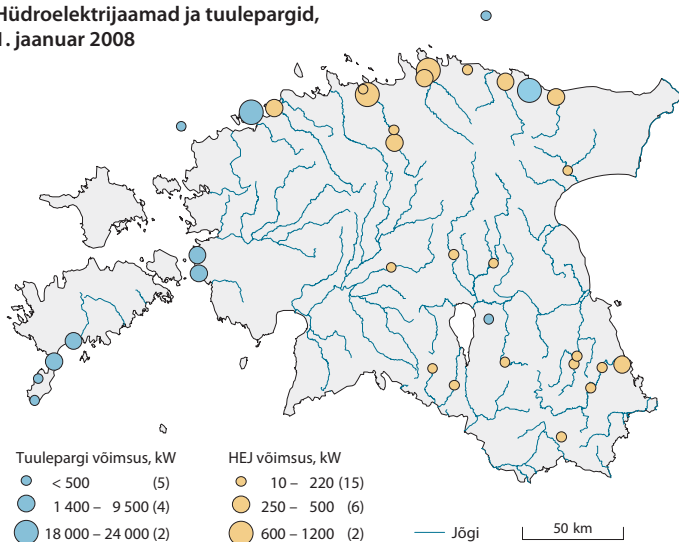
Teraviljavajadus kaetakse nii oma riigi toodanguga kui ka teravilja impordiga. Viimastel aastatel on impordi osatähtsus ressursis vähenenud, ulatudes 10–15%-ni. Ekspordi osatähtsus on suurenenud 20%-ni.

Liha ressursist hõlmab liha import ligikaudu 40% ja eksport 20%. Piima ressursi puhul on impordi ja ekspordi osa väike. Eestis valmistatud juustu eksporditakse kordades rohkem kui imporditakse.

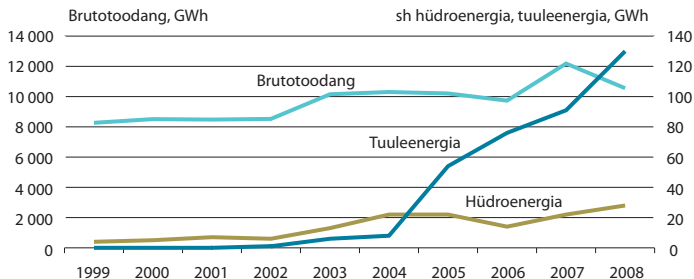
Loomad, 31. detsember, 1998–2007

Hüdroelektrijaamad ja tuulepargid, 1. jaanuar 2008

Elektrienergia tootmine, 1999–2008^a

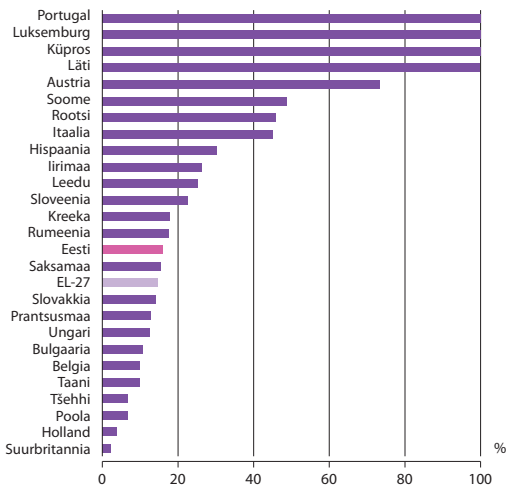
^a 2008. aasta andmed on esialgsed.

2008. aasta esialgsetel andmetel toodeti Eestis 10 555 gigavatt-tundi (GWh) ja tarbiti 7451 GWh elektrienergiat. Üle 90% toodetud elektrienergiast saadakse põlevkivi baasil. Põlevkivi on Eesti tähtsaim maavara, see annab energeetilise sõltumatuse. Eestis toodetakse 7,5 megavatt-tundi (MWh) elektrit elaniku kohta, mis vastab Euroopa Liidu keskmisele. 2008. aastal eksportis Eesti Soome 1738 GWh ja Lähti 572 GWh elektrienergiat ning importis Leedust 1207 GWh, Lätist 83 GWh ja Soomest 79 GWh elektrienergiat.

Kahjuks on põlevkivienergeetika jäätmemahukas ja toob kaasa kasvuhoonegaaside sisalduse suurenemise atmosfääris. Samuti ei ole põlevkiviressursid piiramatud. Negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks ja energeetilise jätkusuutlikkuse tagamiseks on Eesti koos teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega seadnud prioriteediks taastuvenergiaallikate kasutamise edendamise.

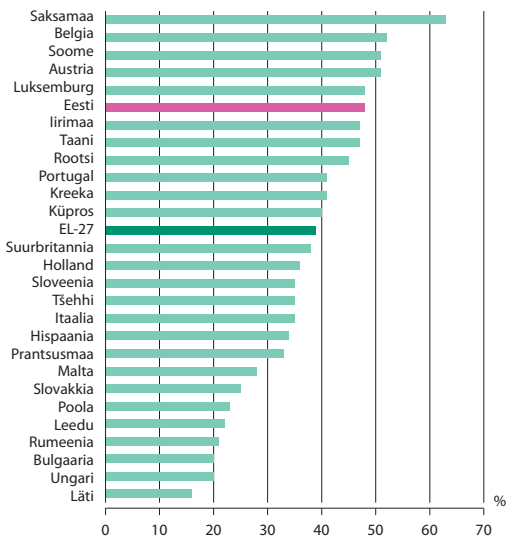
Eestil on pikaajalised hüdro- ja tuuleenergia kasutamise traditsioonid. Uute tuuleparkide rajamise tõttu on tuuleenergia toodang alates 2005. aastast jõudsalt kasvanud. 2008. aastal toodeti Eestis 130 GWh tuuleenergiat ja 28 GWh hüdroenergiat.

Taastuvenergia osatähtsus primaarenergia tootmises Euroopa Liidus, 2007

Uuenduslike ettevõtete osatähtsus Euroopa Liidus, 2006^a

^a Prantsusmaa puhul 2004. aasta andmed.

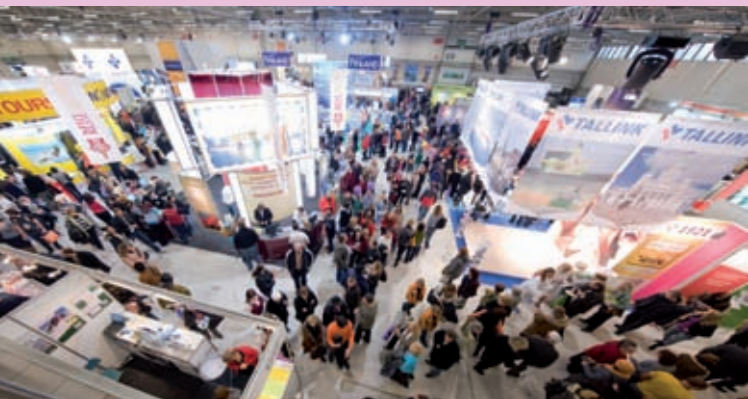
2004. ja 2006. aasta innovatsiooniuringu (*Community Innovation Survey*) andmed näitasid, et Eesti kuulub ettevõtete uuenduslikkuselt ja innovaatsiliselt Euroopa Liidu juhtriikide hulka — seda nii uenduslike ettevõtete osatähtsuse, innovatsioonialase koostöö kui ka innovatsioonikulutuste ja müügitulu suhte järgi.

Eestis kehtivad samad seaduspärasused, mis Euroopa Liidus tervikuna: mida suurem on ettevõtte töötajate arv või müügitulu, seda suurem on tõenäosus, et ettevõtte on uuenduslik. Välisosalusega ettevõtted on pea 1,5 korda innovaatsilisemad kui välisosaluseta ettevõtted, sama kehtib kontserni kuuluvate ettevõtete kohta võrreldes kontserni mittekuuluvatega.

Uuring katab vähemalt 10 hõivatuga ettevõtteid tööstuses (v.a ehitus) ja valitud tegevusaladel teeninduses ning mõõdab viimase kolme aasta jooksul toimunud innovaatsiooni tegevust.

Uuenduslike ettevõtete osatähtsus, 2000, 2004, 2006

(%)	2000	2004	2006
KOKKU	35,7	48,7	48,1
Tegevusala			
Mäetööstus	26,3	35,9	46,4
Töötlev tööstus	38,9	48,2	56,3
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	24,3	29,3	35,4
Teenindus	33,0	50,7	39,9
Tööga hõivatud isikute arv			
10–19	27,6	41,9	34,5
20–49	36,1	50,0	54,8
50–99	45,2	55,6	61,4
100–249	54,5	61,5	68,8
250+	75,4	79,8	85,4
Kontserni kuulumine			
Ei kuulu	29,6	42,5	39,7
Kuuluvad	51,4	62,9	62,5
Välisosalus			
Välisosaluseta	31,9	44,5	43,7
Välisosalusega	46,7	61,4	62,0

Majutusettevõtetes majutatud elukohariigi järgi, 2008

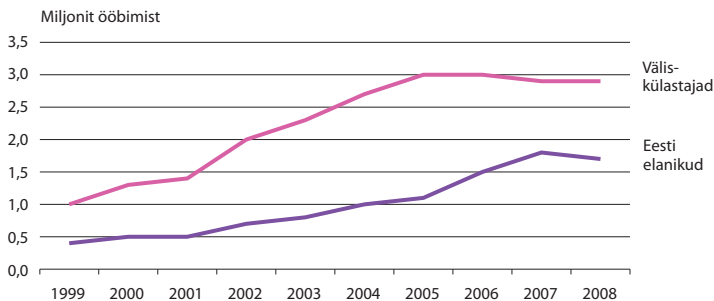
	Majutatud	Ööbimised	Keskmine reisi kestus, päeva
KOKKU	2 377 671	4 602 212	1,9
Eesti	944 325	1 669 550	1,8
Väliskülastajad	1 433 346	2 932 662	2,0
Soome	728 181	1 415 884	1,9
Rootsi	86 308	185 592	2,2
Saksamaa	91 915	187 665	2,0
Läti	79 527	123 299	1,6
Venemaa	82 280	198 319	2,4
Suurbritannia	46 575	112 423	2,4
Norra	47 240	125 683	2,7
Leedu	41 396	69 555	1,7
Itaalia	26 280	60 692	2,3
Ameerika Ühendriigid	19 185	46 014	2,4
Muud riigid	184 459	407 536	2,2

Esialgsetel andmetel külastas Eestit 2008. aastal ligi 2 miljonit välituristi, kes jäid siia kauemaks kui üheks päevaks. Eelmise aastaga võrreldes suurenes Eestit külastanud välituristide arv 3,7%. Eestit väisanud välisküllastajatest 1,4 miljonit kasutas majutusettevõtete teenuseid. Majutusettevõtetes ööbis 3,8% rohkem välituriste kui eelmisel aastal. Majutusettevõtete teenuseid kasutanud välituristide arv ületas miljoni piiri esimest korda 2002. aastal. 2004. aasta mais sai Eestist Euroopa Liidu liikmesriik, sel aastal kasvas hüppeliselt ka majutusettevõtteid külastanud välituristide arv.

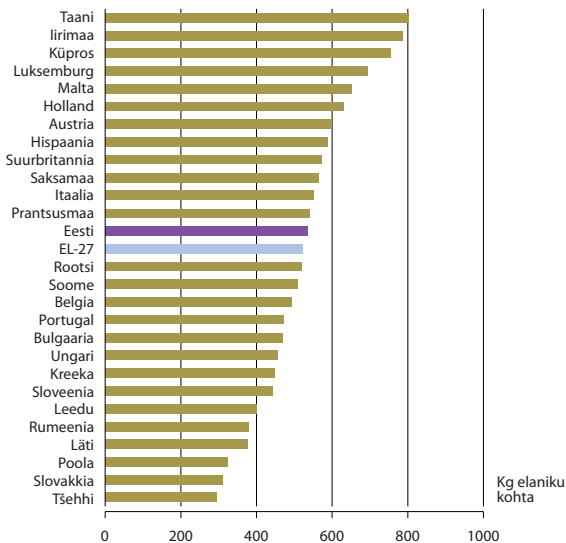
Läbi aastate on meie majutusettevõtete peamine sihtturg olnud Soome. Kuigi viimastel aastatel on Soome turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas vähenenud, saabus 2008. aastal enam kui pool majutusettevõtete välisklientidest Soomest.

Järjest enam reisivõõvilisi kasutab Eesti reisifirmade kaasabi välisreiseid korraldamisel. 2008. aastal lähetasid reisifirmad välisriikidesse 542 000 Eesti elanikku, mis on 5% rohkem kui aasta varem ning 40% enam kui 2004. aastal — Euroopa Liiduga liitumise aastal. Piiri taha reisimiseks kasutas kohaliku reisifirma teenuseid enam kui iga kolmas eestimaalane. Eelistatum reisisiht on aastaid olnud Soome, kuigi Soome osatähtsus sihtkohana väheneb. Järjest rohkem reisitakse Portugali, Kreekasse, Türgi, Hispaaniasse, Taisse, Bulgaariasse jt riikidesse.

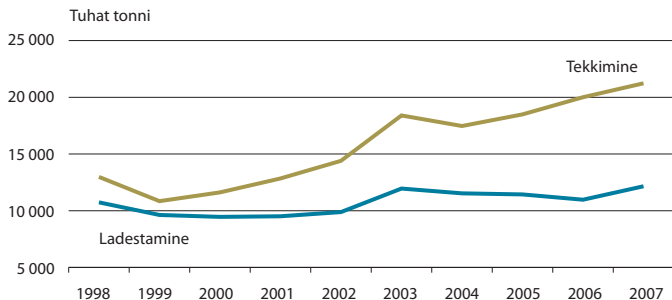
Turistide ööbimised majutusettevõtetes, 1999–2008

Olmejäätmete teke Euroopa Liidus, 2007

Jäätmete tekkimine ja ladestamine prügilatesse, 1998–2007

Suurenev jäätmeteke näitab ressursside ja energia raiskamist ning on probleemiks paljudes riikides, sealhulgas ka Eestis. Viimastel aastatel on jäätmete kogus pidevalt suurenenud ca 1–3 miljoni tonni võrra eelmise aastaga võrreldes. Nii tekkis 2007. aastal Eestis peaaegu poolteist korda rohkem jäätmeid kui 2001. aastal (vastavalt 21,2 miljonit tonni ja 12,8 miljonit tonni). Üle poole tekkivatest jäätmetest pärineb otseselt või kaudselt elektrienergia tootmisest. Jäätmeliigid, mida 2007. aastal tekkis kõige rohkem, olid põlevkivituhk — 6,9 miljonit tonni ja põlevkivi aheraine — 6,8 miljonit tonni. Põlevkivi kaevandamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed ladestatakse Ida-Virumaal. Teised suuremad jäätmeliigid 2007. aastal olid ehitus- ja lammutusjäätmed ning puidujäätmed.

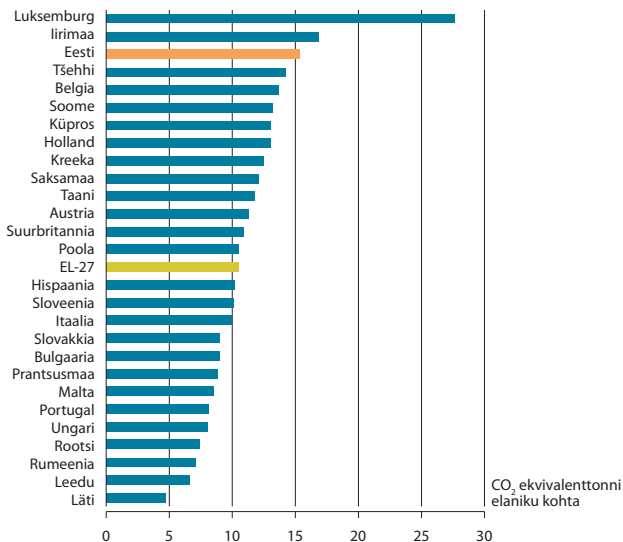
Prügilate arv on Eestis viimastel aastatel kordades vähenenud. 2001. aastal oli kasutuses 157 prügilat, mis valdavalt olid ületäitunud ja kujutasid endast ohtu pinnasele ja põhjaveele. 2007. aastaks oli enamik vanadest prügilatest suletud, kasutusel oli vaid 30 prügilat.

2007. aastal koguti Eestis iga elaniku kohta 481 kilogrammi olmejäätmeid. Euroopa Liidu liikmesriikide kohta on esitatud tekkinud olmejäätmete hinnangulised kogused (keskmine näitaja on 522 kilogrammi elaniku kohta aastas). Ligikaudu pool kogutud olmejäätmetest pärineb kodumajapidamistest. Eesti keskkonnanstrateegia üks eesmärke on stabiliseerida aastaks 2010 olmejäätmete teke 250–300 kilogrammini inimese kohta aastas.

Enamikus Euroopa riikides põletatakse suurem osa olmejäätmetest. Eestis põletatakse vaid ligikaudu 0,2% kogutud olmejäätmetest. 2007. aastal kogutud olmejäätmetest ladestati 60% prügilatesse.

Kasvuhoonegaaside heitkogus Euroopa Liidus, 2005

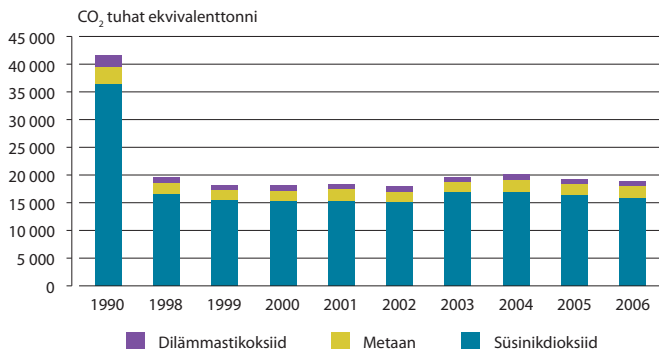
Kasvuhooneefekt on globaalne keskkonnaprobleem, mida püütakse reguleerida Kyoto protokolliga rakendamise teel. Eesti kirjutas Kyoto protokollile alla 1998. aastal ning kohustus aastaks 2010 vähendada kasvuhoonegaaside (CO_2 , CH_4 , N_2O , HFC, PFC, SF_6) heitkogust baasaastaga (1990) võrreldes 8%.

Süsinikdioksiid on peamine kasvuhoonegaas, mille osa kasvuhooneefektis on globaalselt rohkem kui 60%. Süsinikdioksiidi heitkoguselt elaniku kohta on Eesti Euroopa riikide hulgas üks esimesi. Kui CO_2 arvestuslik heitkogus elaniku kohta on maailmas keskmiselt 0,6 tonni, siis Eestis on see 9 tonni (2006. aasta andmed).

Praegu on Eesti kliimamuutust tekitavate gaaside heitkoguse poolest elaniku kohta maailmas kindlalt esikümnes. Selle peamine põhjus on põlevkivi kasutamine elektrienergia tootmisel. Põlevkivi põletamisega seotud süsinikdioksiidi heitkoguse osatähtsus 2006. aasta kasvuhoonegaaside koguemissioonis oli 71%. Samas, kui võrrelda baasaastaga (1990), on Eesti juba praegu Kyoto protokollist tuleneva kohustuse mitmekordselt täitnud. Tootmistegevuse vähenemise tõttu vähenes Eestis 2006. aastal kasvuhoonegaaside heitkogus 1990. aastaga võrreldes 58%.

Eesti kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamise programmis aastateks 2003–2012 on ette nähtud vähendada aastaks 2010 süsinikdioksiidi heitkogust 20%, metaani heitkogust 28% ja suurendada dilämmastikoksiidi heitkogust 9% võrreldes 1999. aastaga.

Kasvuhoonegaaside heitkogus, 1990, 1998–2006

Märkide seletus

..	mõiste pole rakendatav
-	nähtust ei esinenud
0,0	näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust
EL	Euroopa Liit
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
SRÜ	Sõltumatute Riikide Ühendus

Andmeallikad

Statistikaamet, Eurostat, Eesti Pank ja EAS Turismiarenduskeskus

Veebilehekülgi Eesti kohta

Riigiportaal	www.eesti.ee
Presidendi kantselei	www.president.ee
Riigikogu	www.riigikogu.ee
Eesti Vabariigi Valitsus	www.valitsus.ee
Välisministeerium	www.vm.ee
Eesti Pank	www.eestipank.info
Eesti Instituut	www.einst.ee
Teabekogu Eestist	www.estonica.org
Turismiinfo	www.visitestonia.com
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	www.eas.ee
Üldinfo Eesti kohta	www.vm.ee/estonia
Eesti kultuurisündmuste kalender	www.kultuur.info
Eesti Majad maailmas	www.eestimaja.ee
Arengufond	www.arengufond.ee
Eesti Rahvusraamatukogu	www.nlib.ee
Eesti Muuseumide Infokeskus	www.muuseum.ee
Statistikaamet	www.stat.ee

Statistikaamet on koostanud selle teatmiku koostöös Välisministeeriumiga

Koostanud Marika Kivilaid, Kristi Lehto, Mihkel Servinski, Greta Tischler

Toimetanud Raivo Rohtla

Küljendus: Alar Telk

Kujundus: Maris Valk

Fotod: Scanpix

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn

Aprill 2009

ISBN 978-9985-74-455-0

Autoriõigus: Statistikaamet, 2009

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale